

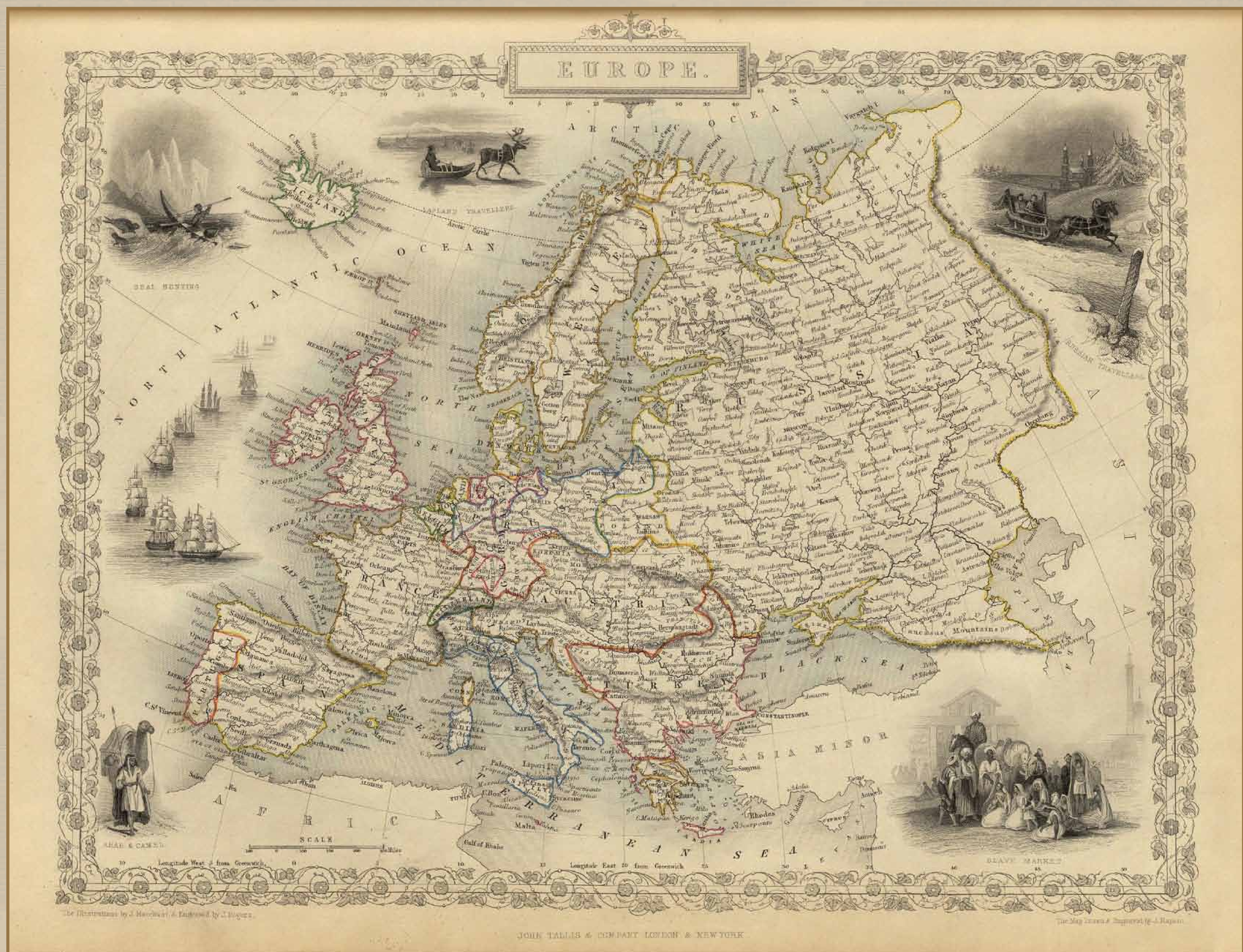
150. ROCZNICA WYBUCHU
POWSTANIA STYCZNIOWEGO
1863-1864.

MORS SOLA VICTRIS, GLORIA VICTIS
ŚMIERĆ JEDYNYM ZWYCIĘZCĄ, CHWAŁA ZWYCIĘŻONYM

Artur Grottger, *Bój*, grafika z cyklu *Lihtuania, 1864-1866*.

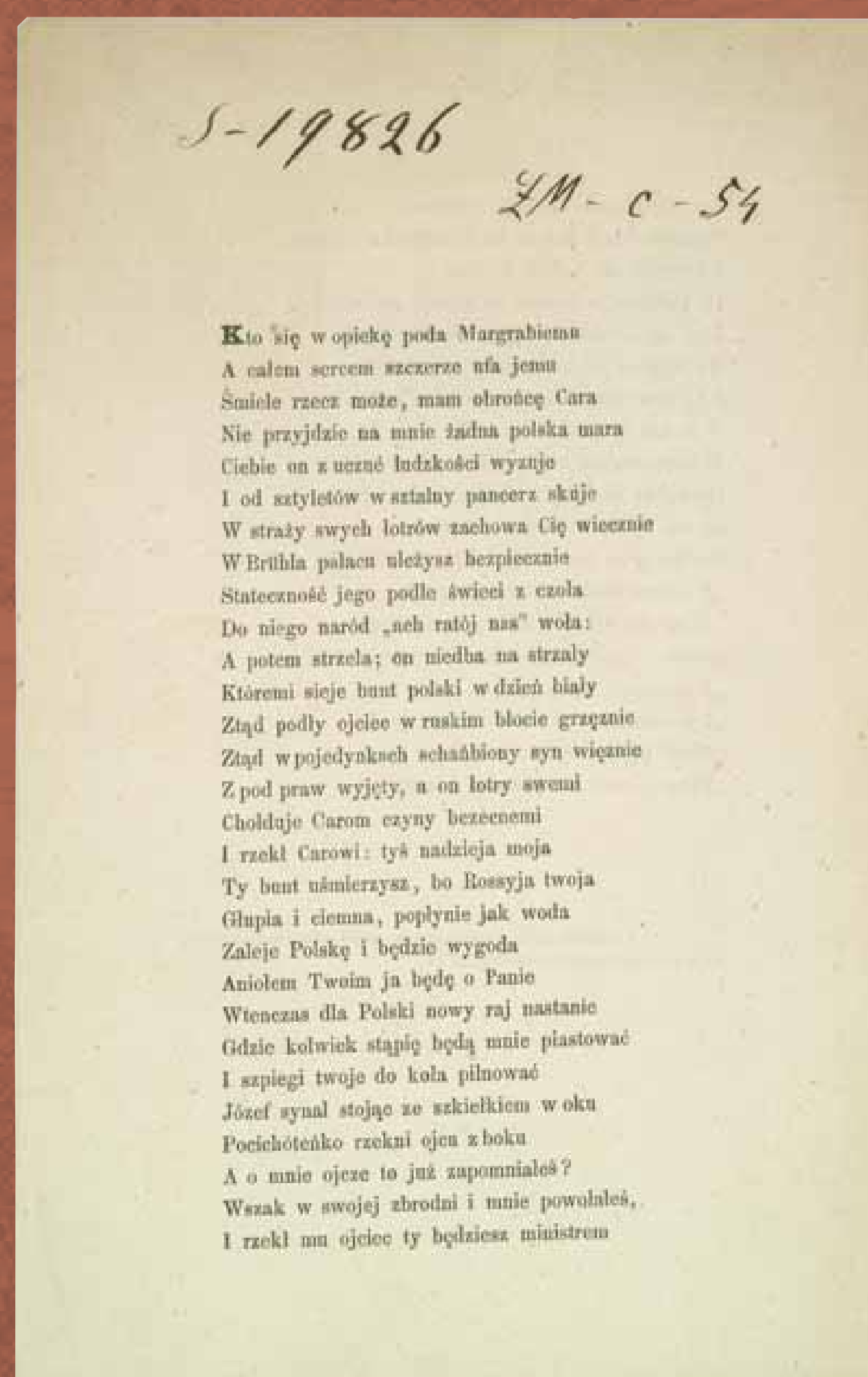
NASTROJE SPOŁECZNE PRZED WYBUCHEM POWSTANIA

Mapa Europy w 1851 r.

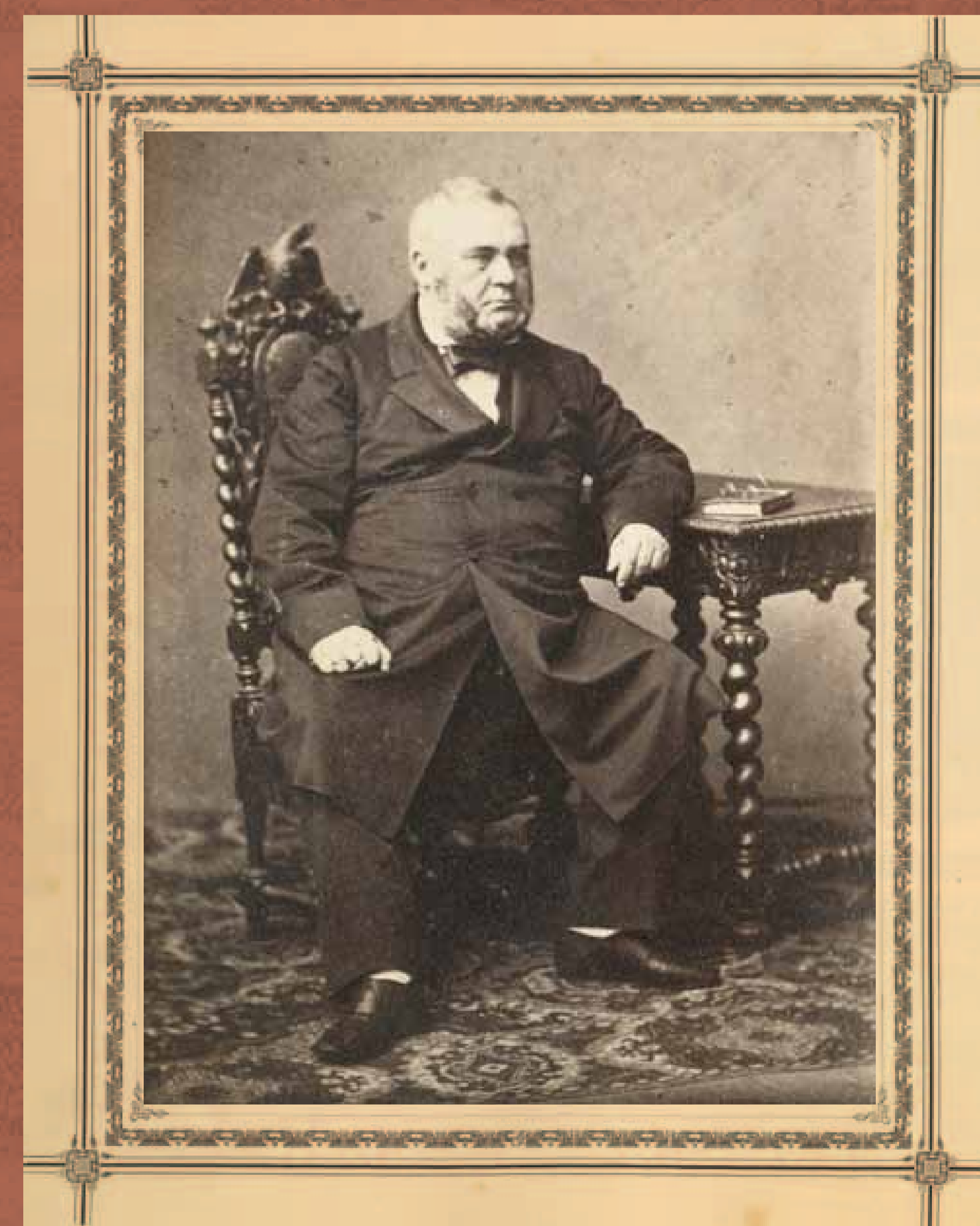
u: The Illustrated Atlas, And Modern History Of The World Geographical, Political, Commercial & Statistical, Edited By R. Montgomery Martin, Esq.

Początek lat 60. XIX w. to okres manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim, które rozpoczęły się w Warszawie, ale wkrótce przeniosły się także na prowincję. Po uroczystych mszach upamiętniających rocznice historycznych wydarzeń, czy nabożeństwach żałobnych po śmierci znanych osobistości rozpoczynano pochody z narodowymi sztandarami, śpiewano hymny religijne i inne patriotyczne pieśni. Pogrzeb 5 osób, które zginęły 27 II 1861 r. w czasie manifestacji na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie w starciu z wojskiem rosyjskim, był wielką demonstracją polityczno-społeczną przeciwko rosyjskim władzom okupacyjnym w Królestwie. Kościół ogłosił żałobę narodową, co zapoczątkowało powszechne noszenie oznak żałobnych w postaci ubiorów, ozdób czy biżuterii z emblematami narodowymi. W ten sposób wyrażano uczucia patriotyczne, poglądy polityczne oraz wiarę w walkę o odzyskanie niepodległości w granicach przedrozbiorowych, propagując ideę zjednoczenia Korony, Litwy i Rusi. Enigmatyczne reformy, których rzecznikiem był nieulubiany w społeczeństwie polskim margrabia Aleksander Wielopolski, nie spełniały oczekiwań społecznych i miały objąć wyłącznie Królestwo Polskie. Manifestacje jedności Rzeczypospolitej Obojga Narodów organizowano w wielu miejscowościach Królestwa, Litwy, Rusi i Galicji.

Wiersz-paszkwil skierowany przeciwko Aleksandrowi Wielopolskiemu, b.d.m.

AGAD, Zbiór Branickich z Suchej, sygn. 100, s. 17

Aleksander Wielopolski

Fot. z albumu w Zbiorze Fotografii Oddziału III AGAD, album nr 7

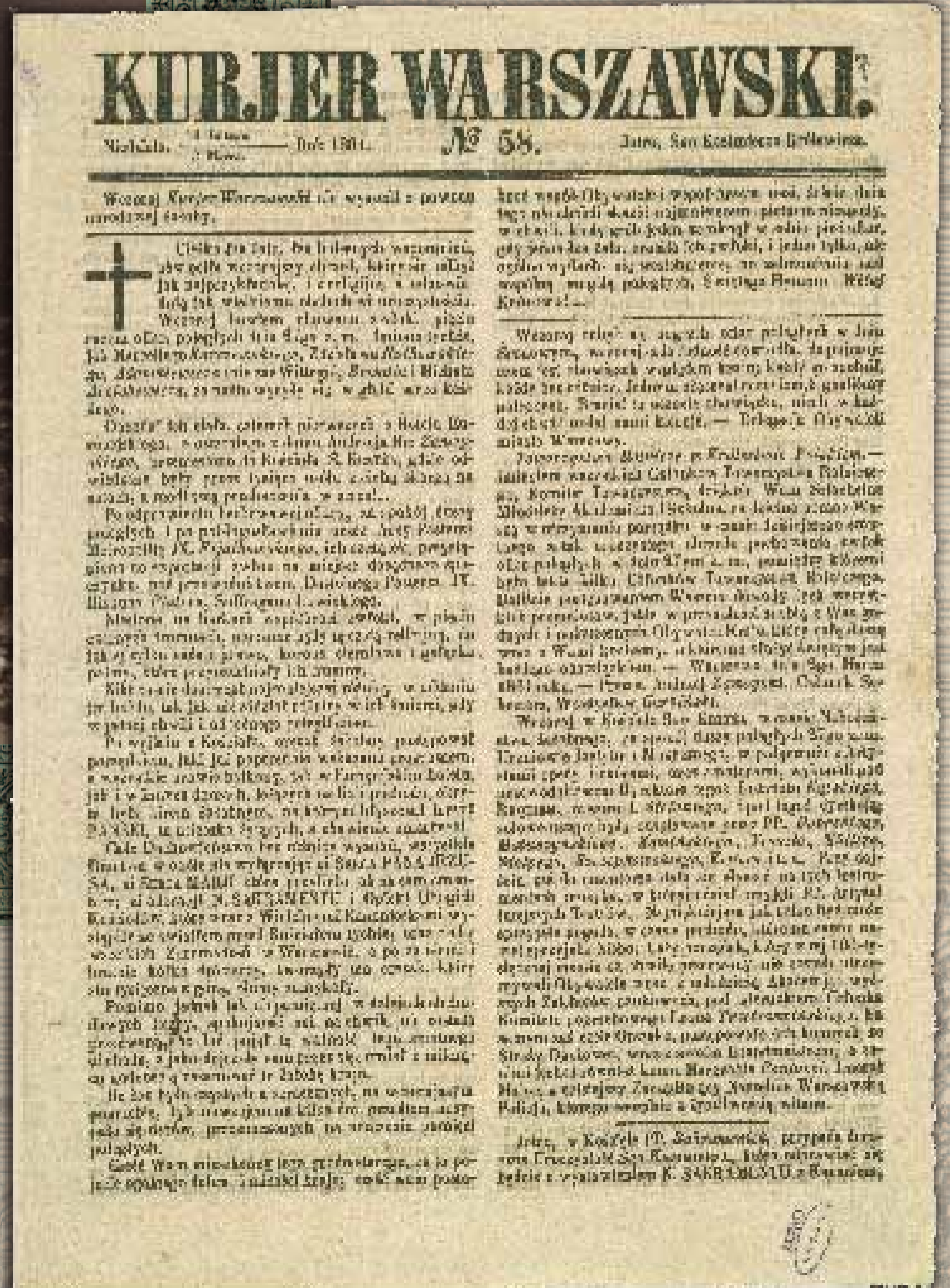
NASTROJE SPOŁECZNE PRZED WYBUCHEM POWSTANIA

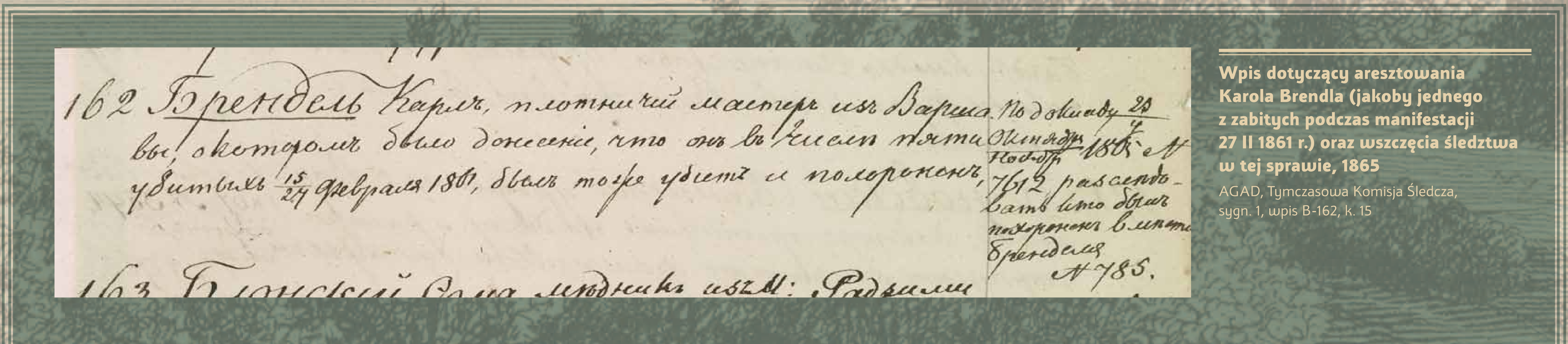
Tytus Chałubiński w opasce Delegacji Miejskiej
 Fot. z albumu w Zbiorze Fotografii Oddziału III AGAD, album nr 7

Biżuteria z okresu żałoby narodowej
 Muzeum Historyczne m.st. Warszawy,
 sygn. MHW 2026/1

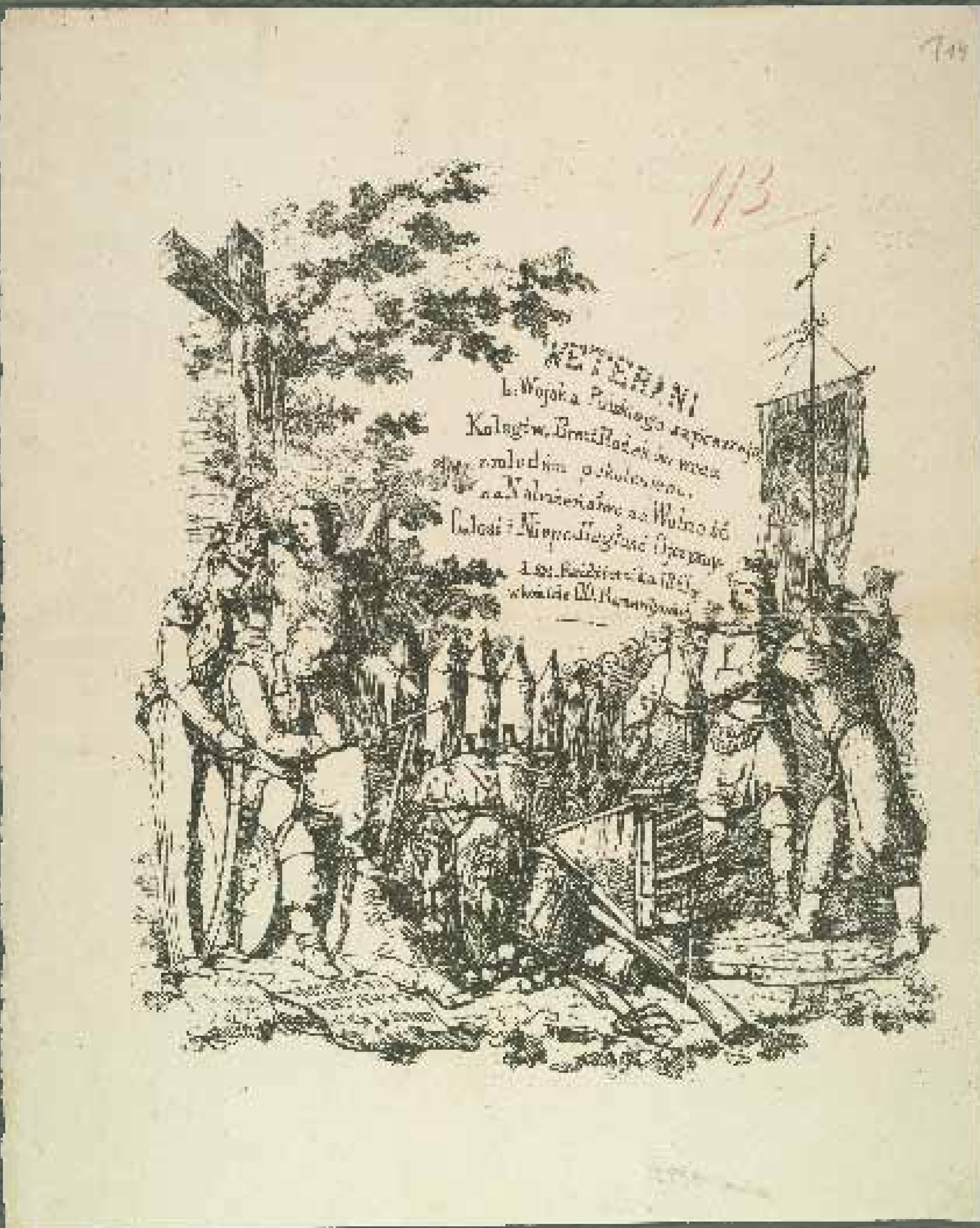

Artykuły prasowe z dziennika „Kurier Warszawski” opisujące przebieg pogrzebu ofiar manifestacji z 27 II 1861 r. w Warszawie, 2 III 1861 r., Warszawa
 AGAD, Zbiór materiałów różnych dotyczących powstania styczniowego, sygn. 43, s. 1

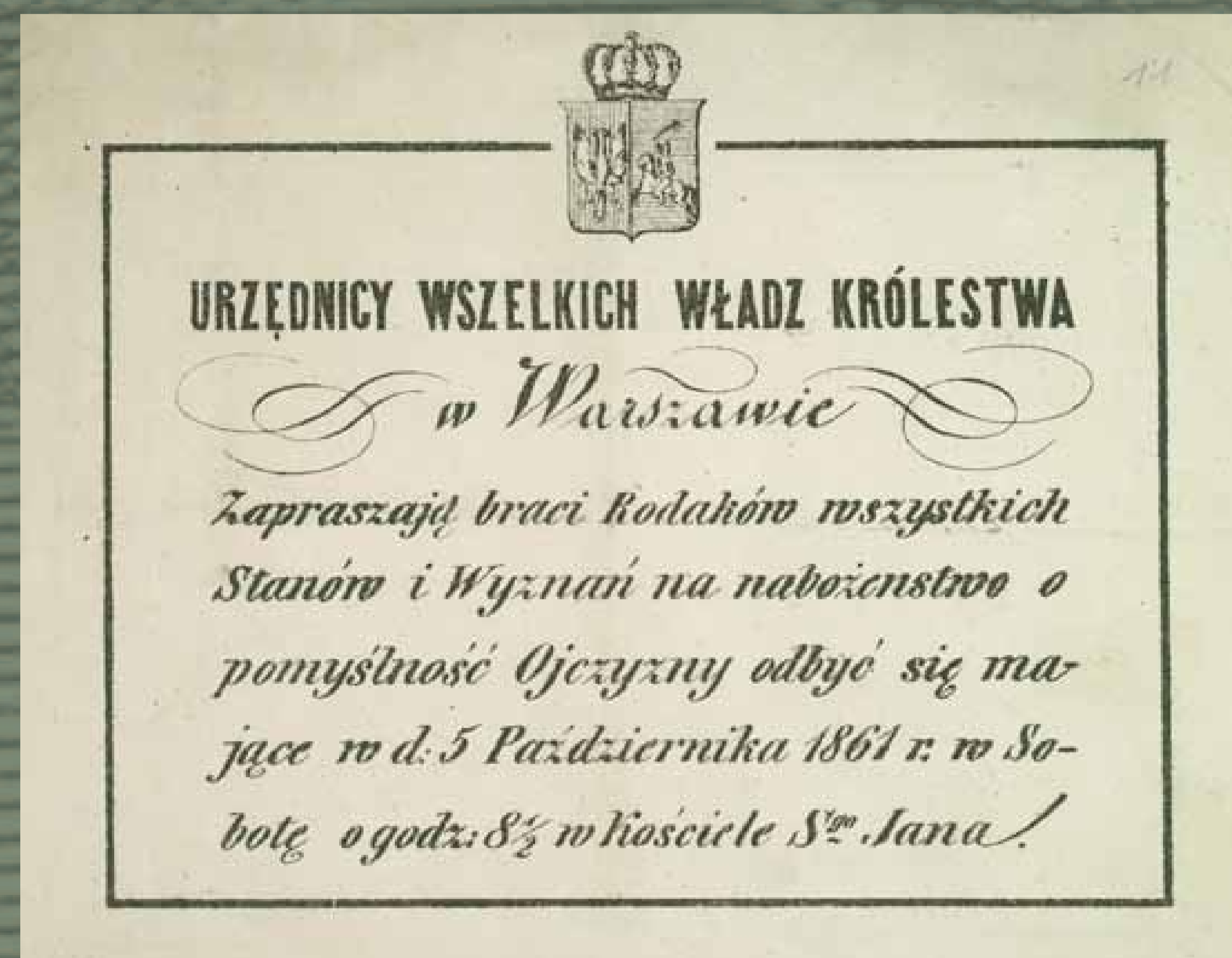

Wpis dotyczący aresztowania Karola Brendla (jakoby jednego z zabitych podczas manifestacji 27 II 1861 r.) oraz wszczęcia śledztwa w tej sprawie, 1865
 AGAD, Tymczasowa Komisja Śledcza, sygn. 1, wpis B-162, k. 15

NASTROJE SPOŁECZNE PRZED WYBUCHEM POWSTANIA

Ulotki i afisze zapraszające na nabożeństwa za pomyślność Ojczyzny:

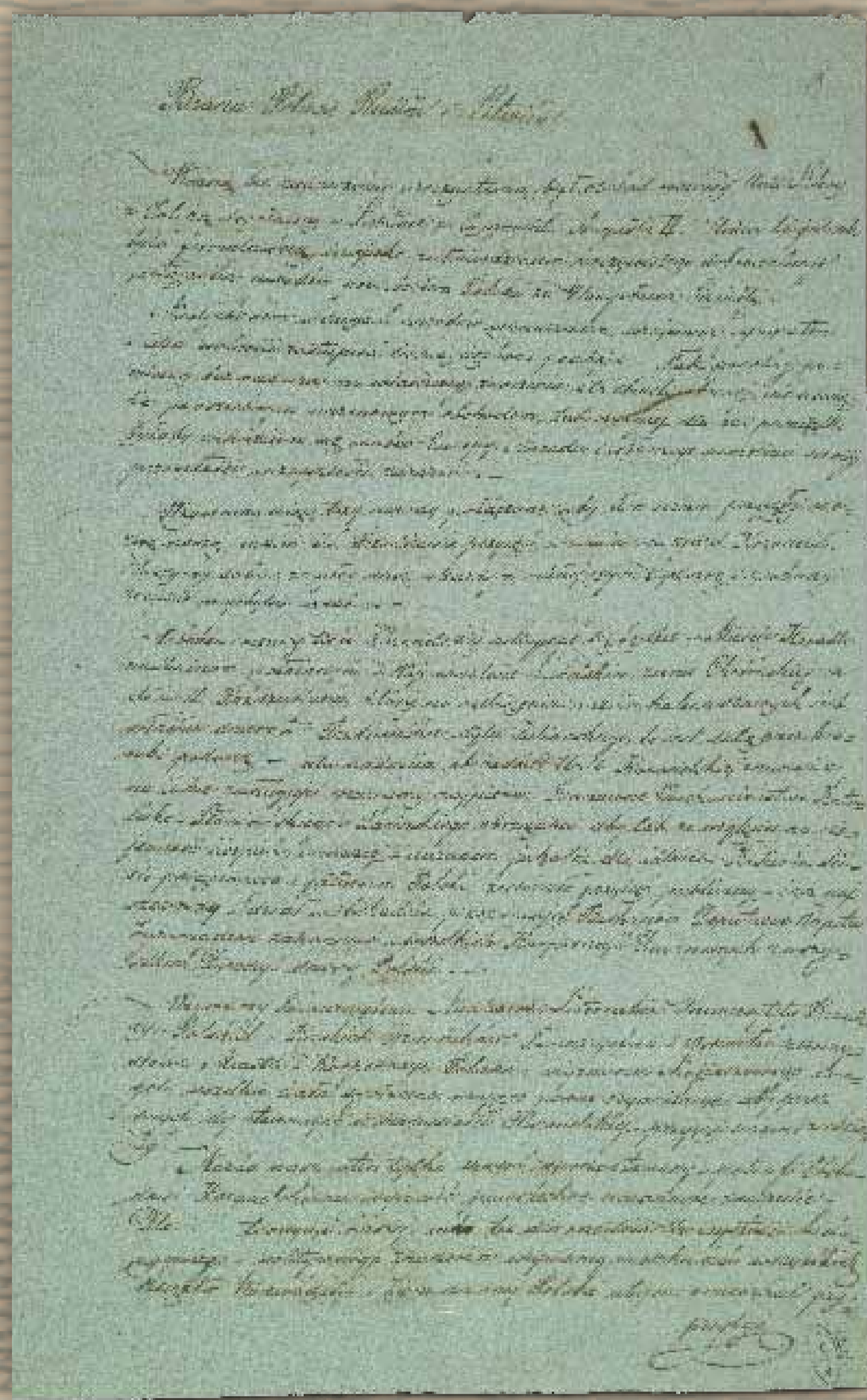

– od urzędników wszelkich władz, 5 X 1861 r., Warszawa
AGAD, Zbiór Branickich z Suchej, sygn. 100, plik 9, s. 11

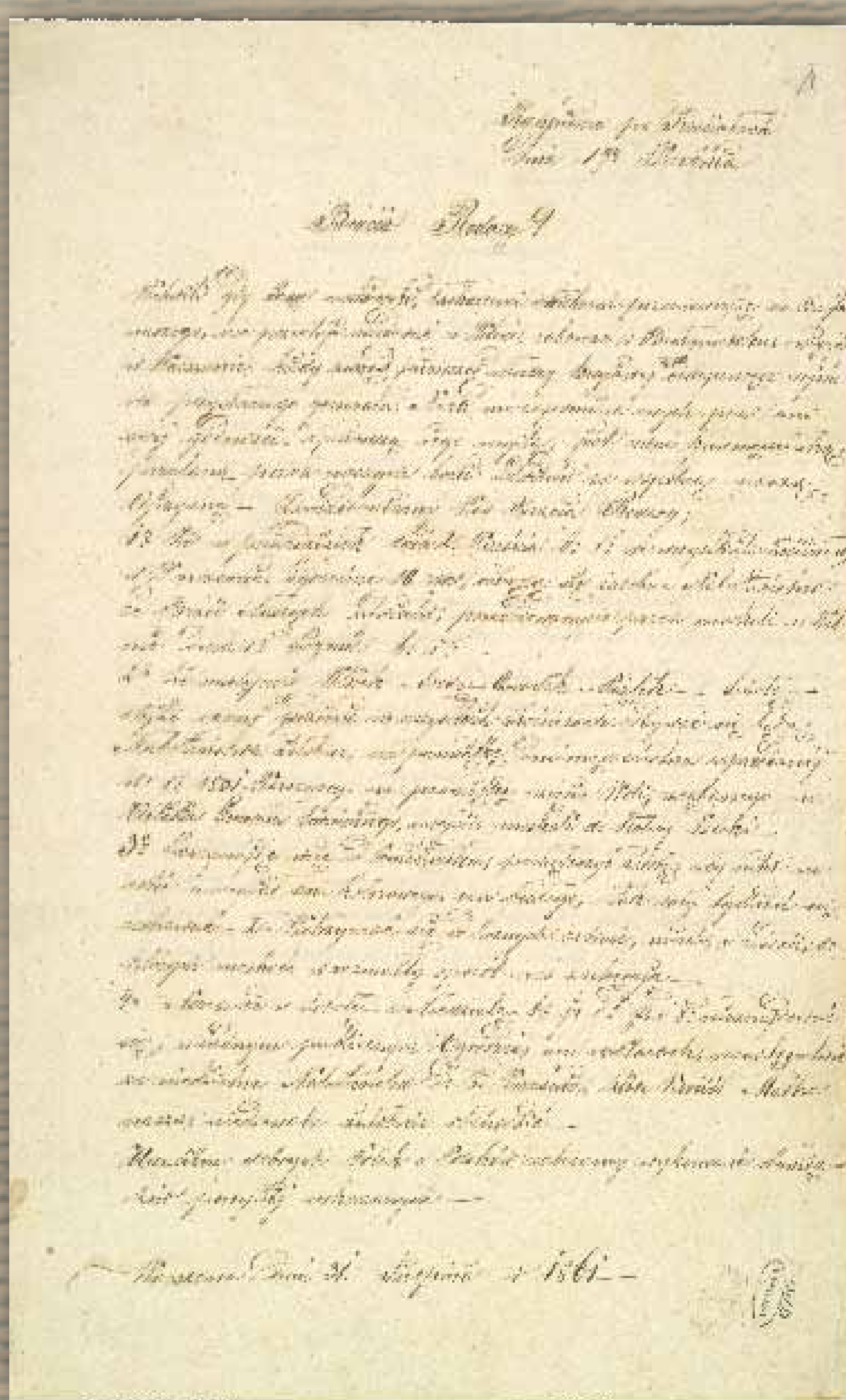

– od grona braci uczniów rymarskich, 6 X 1861 r., Warszawa
AGAD, Audytoriat Polowy Wojsk w Królestwie Polskim, sygn. 7, s. 113

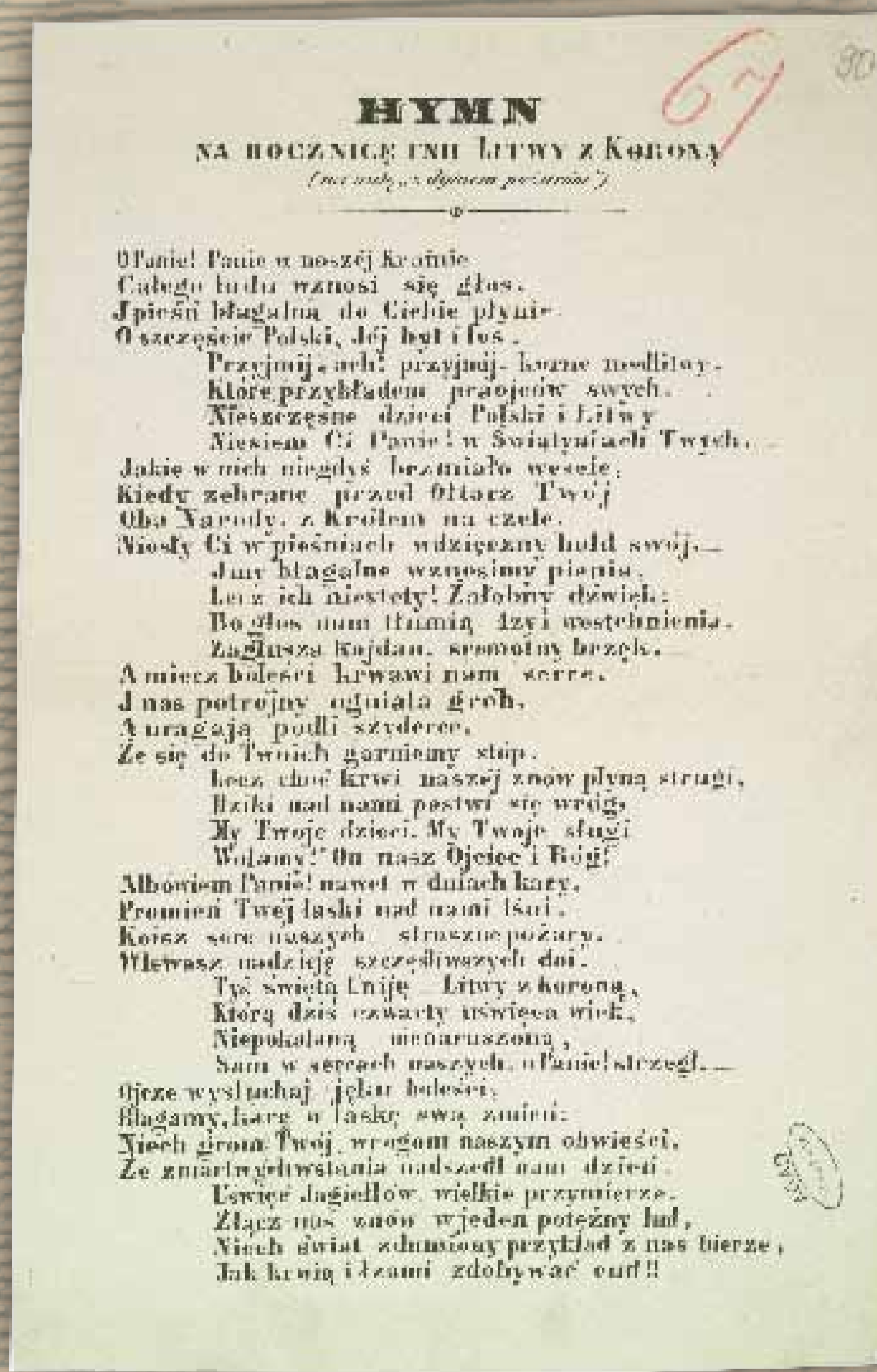
Ogłoszenie o nabożeństwie organizowanym przez weteranów Wojska Polskiego, 22 X 1861, Warszawa
AGAD, Audytoriat Polowy Wojsk w Królestwie Polskim, sygn. 7, s. 114

Odezwa wzywająca do wzięcia udziału w obchodach 448. rocznicy unii horodelskiej, b.d.m. [przed 10 X 1861 r.]
AGAD, Organizacja Narodowa Powstania Styczniowego, sygn. 209, s. 1

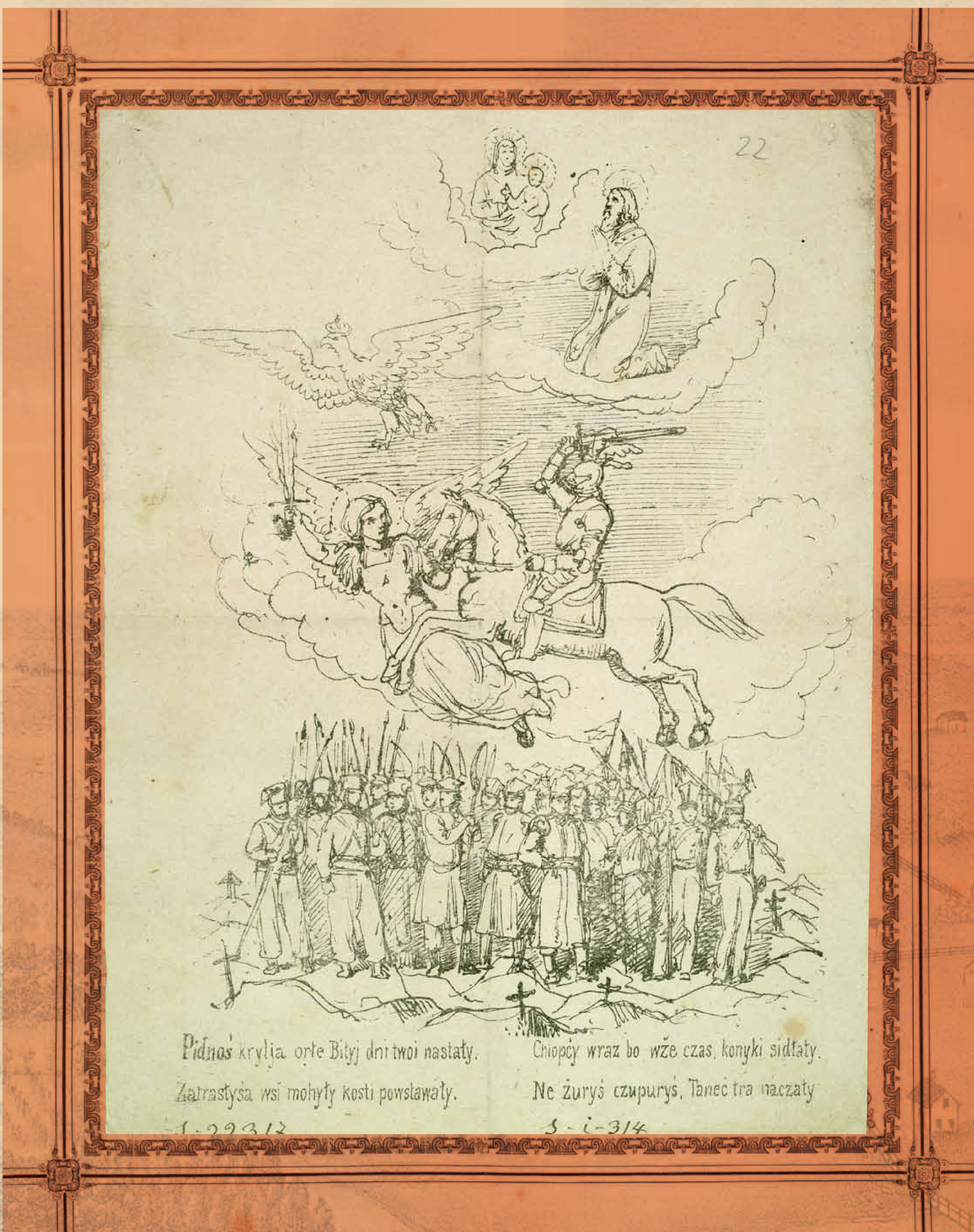

„Bracia Rodacy”. Odezwa „rozlepiana po kościołach 1 września”, zawiadamiająca o nabożeństwach żałobnych za Litwinów pomordowanych w Wilnie, 31 VIII 1861, Warszawa
AGAD, Organizacja Narodowa Powstania Styczniowego, sygn. 208, s. 1

Hymn na rocznicę Unii Litwy z Koroną, b.d.m.
AGAD, Audytoriat Polowy Wojsk w Królestwie Polskim, sygn. 7, s. 90

NASTROJE SPOŁECZNE PRZED WYBUCHEM POWSTANIA

Rycina propagandowa o patriotyczno-religijnej symbolice

AGAD, Zbiór Branickich z Suchej, sygn. 100, plik 9, s. 22

Biżuteria z okresu żałoby narodowej

Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, sygn. MHW 20135

Zdjęcia z albumu z okresu żałoby narodowej 1861; z lewej strony szewc Stanisław Hiszpański w opasce Delegacji Miejskiej, obok Zygmunt Szczęsny Feliński, abp warszawski

Fot. z albumu w Zbiorze Fotografii Oddziału III AGAD, album nr 7

Motywy z listów używane w czasie żałoby narodowej 1861, na kopierce i papierze listowym z 1913 r., Lwów

AGAD, Organizacja Narodowa Powstania Styczniowego, sygn. 188

Mapa przedstawiająca terytorium Królestwa Polskiego, będące głównym teatrem działań powstańczych 1863/64, 1882 r.

AGAD, Zb. Kart. 548 – 3

Bizuteria z okresu żałoby narodowej

Muzeum Historyczne m. st. Warszawy, sygn. MHW 20135